

הג הסוכות

אידן האבן שוין געזעהן ישעות מיטען מנדב זיין א טאג אדער א חודש דעם הלולא
דצדיקיא, רופט שוין צו מנדב זיין אין א שטאט אבער איבער די גאנצע וועלט הזכות
הצדיקים וועט זיכער מגין זיין פאר אייך עב"ג ב"א חפס 1866-368-6724

הל' לא דצדיקיא

היום זונטאג ערב סוכות י"ד תשרי חל היארצייט של הרח"ק

בעל עבודת ישראל המגיד הקדוש מקאזניץ

רבי ישראל ב"ר שבתי זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים י"ד תשרי תקע"ד זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו המה"ק רבי ישראל האפשטיין זצ"ל נפטר באש"ט שנת ת"ת"ל אב"ו הרה"ק ר' עזריאל ב"ר אהרן ספר"מ זי"ע ואמרו חכמינו מרת פה"ק ע"ה

יצחק שפירא זי"ע נכד בן אחר בן להגה"ק ר' נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע, בתו הצדיקת פערל ע"ה וגייתה לובשת צניעות ובעלת תפילה טלית ורעטעל. והרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזנסק זי"ע אמר עליה בילדותה שהשכינה שורה עליה.

מתורתה של רבינו: ותהי שרי עקרה אין לה ולד. (פרשת נח י"א ל') **כתיב** (פרשת עקב י"ז י"ד) ולא יהיה בך עקר ועקרה, ופירש"י שאינו מוליד. ולכאורה קשה מדוע לא פירש"י לא פריץ כפסוק "ותהי שרי עקרה" שאינה מולידה, שהוא בתחילת התורה. והנה בהפסטה (ישעיה פ"ד א') **כתיב** רני עקרה לא ילדה. ובגמ' (מסכת ברכות י"ז) שאל צדוקי משום דלא ילדה – רני? ומקשים העולם, אמאי לא פריץ משום דעקרה – רני? דמוקדס בפסוק. ונראה לי דגבי "ותהי שרי עקרה" אין שייך זה הפירוש, משום דיש לומר דבאמת האמהות לא היו עקרות רק מחמת שהקב"ה היה מתאוה לתפילתן של צדיקים לא הולידו, אבל אחר שהתפללו, אגלאי למפרע כי היה ראויים להוליד. וזהו שפירש"י על "לא יהיה בך עקר" – שאינו מוליד, רצ"ל עקר שאינו מוליד לא יהיה בך, אבל עקר המוליד כגון אמותינו יהיה, שהקב"ה יתאוה לתפלתן. ולכן לא הק' על רני עקרה, משום דעקרה – רני? כי יש לומר שהיא עקרה מחמת שהקב"ה מתאוה לתפלה, אבל אחר כך יולדת. אבל על לא ילדה מקשה שפיר. (המגיד מקאזניץ זי"ע)

היה זקן ויושב בישיבה חכמישים שנה בקאזניץ, ומכל אפסי ארץ נהרו אליו אלפים לשמוע מפיו דברי אלקים חיים, בדרו היה עיני כל ישראל אליו, וגדולי ישראל היו תלמידיו, אשר שתו בצמא את דבריו, וישבו לרגליו, וביניהם היה בנו הרחיק"ק ר' משה אליקים בריעה בעל באר משה זי"ע והרה"ק ר' יצחק מאיר אלתר בעל חדושי הרי"ם מגור זי"ע.

הרה"ק ר' פנחס מנגיושאו זי"ע השתוקק מאוד לספר תנא דבי אליהו עם הפירוש הקדוש ספר זקוקין דנורא. אולם לאשר היה עני, לא היה לאל ידו לקנותו. פעם אחת בערב שבת קודש אחר חצות, בא אליו איש אחד, ועל כתיפו היה שק מלא ספרים. ובתוכם היה גם כן התנא דבי אליהו עם הזקוקין. ואמר להרה"ק ר' פנחס: "שמעתי שמעלת כבוד תורתו רוצה לקנות התנא דבי אליהו עם הזקוקים. ובכן יוכל לקנות אצלי". אמר לו הר"ר פנחס כי אין לו מעות לעת עתה. והשיב לו האיש: "הלא תוכלו לעיין בו עד אחר שבת קודש שאסע לדרכי. ואז אם יהיה לכם מעות תוכלו ליתן לי, ובאם לא תתנו לי הספר בחזרה". ולא רצה להרה"ק ר' פנחס ליקח, והפציר בו האיש מאוד ולקח הספר מיזו ולמד בו. ואחר שבת קודש רצה להרי"ר פנחס לשיב התנא דבי אליהו ליד האיש הנ"ל, או לשלם בעדו. והיפס להאיש הנ"ל בכל העיר ולא מצאו. וגם כל בני העיר אמרו שלא ראו בפה שום איש זר עם ספרים. והיה כאשר בא הרה"ק ר' פנחס לקאזניץ, למורו ורבו דרכו בקודש, אז תיכף כאשר נתן לו רבינו שלום, אמר לו בזה השלשון: "תדע, כי אליהו, זכור לטוב, הטריח את עצמו להביא לכם את ספרו תנא דבי אליהו עם הפירוש הזקוקין, מחמת רוב השתוקקות שלכם". ענה הרה"ק ר' פנחס לרבינו: אם ככה הוא אני נותן לכם הספר במתנה". (התולדות הצדיקים)

רבינו היה גאון מובהק איש אלקים בעל מופת ובעל רוח הקודש, תפלתו ועודתו היה פלאי פלאים, שהיה איש חלוש מאוד, והיה בוער באש קודש, וכמלאך ה' צבאות בהתלהבות גדול למד תורה ועבד עבודה. היה אומר לשואלים אותו כיצד הוא מצליח לסבול את מחלתו: וכי יש לי לסבול את הרגע שעבר? כבר עבר. את הרגע שיהיה? עוד לא הגיע, אין לי אלא לסבול את הרגע עכשיו, רגע אחד, אני לא יכול לסבול!

פעם זממו כמה מהמתנגדים מעיר קראלי להכריז חרם נגד תלמידי הבעש"ט זי"ע, והלכו לאסוף חתימות מגדולי הדור, ובאו גם להגה"צ ר' יהושע פריינד מקראלי זי"ע שיסכים ויצרף חתימתו על החרם, והשיב להם: כי באמת אינני מכיר את החסידים ואינני רוצה להכירם, אמנם אם כולם הם כאותו אחד שהוא מכיר ה"ה המגיד מקאזניץ זי"ע לא שייך להכריז חרם עליהם. כאשר שאלוהו פשר דבריו ומה ראה אצל המגיד מקאזניץ? סיפר שפעם נזדמן לו להיות בעיר קאזניץ, וקראו לו ליכנס אל המגיד להצטרף למנין, והוא לא הכיר את המגיד מעודו, וכאשר נכנס ראה איש אחד שוכב במטה כחוש ודל בשר ומראה פניו איור כסיד וכ"ו, וחשב בדעתו שכל הסתם קראו לו לצירוף למנין אצל חולה שכיב מרע בעת יציאת נשמה [כידוע שהמגיד מקאזניץ היה מטבוג חלוש עד למאוד, והיה כחוש ודל בשר ועורו צפד על עצמותיו (הוי"ט און בייז) עד עצם חיותו היה ממש לפלא, ומסיבת חולשתו שכב רוב היום במטה] אך כאשר התאספו מנין מנה אצלו השתומם לראות איך שהמגיד קפץ ממתו כאחד האדם ועמד להתפלל במסירות נפש ובהתלהבות כלפני אש, ולפי שראה מחזה נפלאה זו במו עיניו לא שייך לו להסכים על הכרזת חרם על אנשים כאלה. (י"ג אורות)

חיבר ספרים גדולים ונוראים, ספר המפורסם עבודת ישראל על התורה, הפטרות, מועדים, הגדה לפסח, חיי על מסכת חולין ושולחן ערוך יורה דעה... ספר נזיר ישראל על הזוה"ק, אור ישראל על תקוני זוהר, נר ישראל כללי קבלה, בית ישראל שו"ת, תהלות ישראל על תהלים, אבות ישראל על מסכת אבות, בית ישראל על השי"ס, בית ישראל על פרקי אבות, שארית ישראל - פירוש על מדרשים, ועוד שאר ספרים.

נסתלק לגנזי מרומים י"ד תשרי ערב חג הסוכות בשנת תקע"ד ומנחותו כבוד בבית החיים בעיר קאזניץ

על מצבתו חרות: עטרת תפארת ישראל, הוא הגבר והקום על, בימיו נראה פועל קל, צדקת ה' עשה ומשפטי עם ישראל, תורת אמת בפייה ורבים השיב מעון, עובד ה' מעודו, הארץ האירה מכבודו, הוא כבוד הגאון החסיד איש האלקים הפורסם מופת הדור איש חי רב פעלים אוהב את המקום אוהב ישראל כמוהו ר"ר ישראל ב"ר שבתי זצלה"ה. זה זכרו לדור דור, צדיק ומ"מ דקוזניץ, נפטר בערב חג הסוכות שנת גאל ישראל.

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' משה אליקים בריעה מקאזניץ בעל באר משה זי"ע שמילא מקומו, ובנו ר' מרדכי ז"ל שנפטר בצעירותו, וחתנו הרה"ק ר' יחזקאל הלוי ב"ר יהודה אריה אב"ד וואלין זי"ע, ובתו הרבנית הצדיקת מרת פערל ע"ה אשת הרה"ק ר' אבי עזרא זעלג שפירא מרגעניץ זי"ע ב"ר הרה"ק ר' משה

ונכון לציון מה שכתב הרה"ק ר' חיים אליעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממקאטש זי"ע מה שתמה גדול אחד על לשון הרה"ק מקאזניץ זי"ע ע"ד השם הנ"ך, וכתב התלמיד חכם שחיפש שורש הדברים ולא מצא פירוש, וגם יש לתמוה למש שייכות שם כה"ת לשם הני"ך שחשב שם לשם שמשוגל להרינו? אולם שמע שהעידו לו זקני תלמידי חכמים מה שהגיד המגיד הקדוש להרב מו"ה דוד בן הגה"ק רבי אריה לייב הכהן העלער בעל קצות החושן זי"ע: כי הנה"ך וילך"ת (פרשת לך לך ט"ז א') סופי תיבות הוא שפ תכ"ה, ובהו מנובן קישור הדברים הני"ך עם תכ"ה. (דברי תורה אות י"ט)

ויצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה ויתיצבו פתחיה הקדו יתרו י"ט י"ג פעם אחת בעל סגולה לצער גידול בניו הדולק נרות בבית הכנסת ולהתפלל בשעת הדלקתו. (בספר שח שרפי קודש ערך רבי ישראל מקאזניץ, אות י"ג) כתב וז"ל: שמעתי מזקן אחד מפ"ק שהיה נכבד וחסיד וסיפר שאביו היה לו צער גידול בניו רחמנא ליצלן וכישנולו היה נסע ונע אביו ואמו עמו לקאזניץ להא"מ זכרוננו לברכה, והיה מקרב מאוד לאנשי עירו ואמרל הם סגולה שיוליכו נר לבית הכנסת בכל ערב שבת קודש ובשעה שידליקו אותו יאמרו ויתפללו עבור הילד פלוני בן פלוני שיזכו אביו ואמו לגדלו לאו"ט והילד הזה היה גם כן בן איש אחד מפ"ק שהיה לו גם כן צער גידול בניו רחמנא ליצלן ועשו כן וגדלו הילדים שניהם לאו"ט, ובדואי הסגולה הזאת נלמד ממאחז"ל (בבא קמא דף מ"ב) כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה.

עוד בערותו חופץ עליו יראת ה' כל היום, ולמד בקדושה וטהרה יומם ויללה ביישיבת הגה"ק ר' דוב בערש הכהן אב"ד אפטא זי"ע והגה"ק ר' מנחם אב"ד טארלא זי"ע והיה מפורסם לעילוי נפלא ולקדוש ישראל, והסתופף בצל קדושת המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע, ושם הגיה סידור הארז"ל שהיה להמגיד הגדול ממעזריטש בכתבי ידות במשך י"ב שבועות, ולמד הרבה סתרי תורה ממנו, והעיד על עצמו שלמד כשמונה מאות ספרי קבלה לפני שהתחיל ללמוד אצל המגיד הגדול, וגם הסתופף בצל הרה"ק ר' שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע ובצל הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע ובצל הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזנסק בעל נועם אלימלך זי"ע.

צו באקומען טעגלעך די יארצייטען איימעלט צו mosdoss@gmail.com

הל' לא דצדיקיא

נתנוב נמינ דרסיק די תנחם תנודל ביר זיפס
דריחטיב זייט ולמינ דרסיק די יסבר כמר ביר יוחק
דריחטיב זייט ולמינ דרסיק די יסבר כמר ביר יוחק
סיים ביר תרדכי בלוי תחטתם זייט ולמינ דרסיק די
תקובת תליר ביר תמר ננודל בלוי תרדכי זיל נפטר
יום תרדי תסיד

היום דאנערשטאג ב' דחול המועד י"ח תשרי חל היארצייט של הרה"ק

בעל דברי חנה מקאלשיץ

רבי חנה ב"ר מנחם מענדל הי"ד זי"ע

נחרג על קידוש השם י"ח תשרי תש"ג זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הרה"ק רבי חנה האלבערשטאם מקאלשיץ על צדדי חנה הי"ד זי"ע נולד ביום ו' תמוז בשנת תרמ"ג לאביו הרה"ק ר' מנחם מענדל זצ"ל וצדדי אביו רבינו ר' אריה ז"ל זצ"ל. רבינו הרה"ק ר' אריה ז"ל זצ"ל נולד ביום ז' שבט תרמ"ג לאביו רבינו ר' אריה ז"ל זצ"ל. רבינו הרה"ק ר' אריה ז"ל זצ"ל נולד ביום ז' שבט תרמ"ג לאביו רבינו ר' אריה ז"ל זצ"ל. רבינו הרה"ק ר' אריה ז"ל זצ"ל נולד ביום ז' שבט תרמ"ג לאביו רבינו ר' אריה ז"ל זצ"ל.

את הדברים בפיו, ואני מוסר אותם לשומעי לקחי כנתינתם מן השמים. סיפר הרה"ק ר' איציקל גוויצמן מפשעווארסק זי"ע שפעם שבת בצל רבינו בקאלשיץ זי"ע וכאשר כנס רבינו ביום השבת אחרי הצהריים לבית המדרש והיה מחפש בתוך תיבות השטענדרעס (קסטל) אחרי איזה דבר, ומהפך עולמות בחפישתו עד שלבסוף גילה את מה שהיה מחזר אחריו כל כך, חתיכת קוגלע שהיה מונח בתוך השטענדרעס אחד, ואמר: הנה מצאתי את המטמון! כבר זמן שמוני עין על בחור אחד שלא הוטב דרכו בעיני והרגשתי שנופל ויורד מהדרך הישרה, והבנתי שכשחלק לו שיריים מהקוגלע שלי לא ירצה לאכלו, ורצייתי לדעת איפוא הטמינו, ועתה מצאתיו.

ביום חיי תשרי תשי"ג בעיצומה של מלחמת העולם השנייה. נלכד רבינו בידי הצוררים ימיש והוציאו אותו להורג ביאסלו על קידוש שמו יתברך יחד עם כל יו"ת הי"ד נכון לציון, כי עוד שלושים שנה קודם לכן בחודש אלול בשנת תרע"ד בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה נסע רבינו להשתטח על ציונו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, והשתטח על ציונו הקדוש בפישות ידים ורגלים וכה התפלל: רבונו של עולם זכני נא למסור נפשי על קדושת שמך! תפלתו נתקיימה בעוה"ר בימי הזעם היל"ת.

בניו הרה"ק ר' משה אהרן, חתן הרה"ק ר' דוד דוב מילזיש אב"ד אוהעל בעל בנין דוד הי"ד, הרה"ק ר' דוד אריה לייבוש, חתן דודו הרה"ק ר' אביגדור האלבערשטאם זי"ע, הרה"ק ר' ברוך, חתן הרה"ק ר' חיים ברוך רובין אב"ד וויטשניצא זי"ע, הרה"ק ר' שלום, חתן דודו הרה"ק ר' חיים ברוך אב"ד פריסטיק זי"ע, הבה"ח יקותיאל יהודה, ובתו שרה, ובתו מרים ברכה הי"ד

ארץ אל יכסה דמם ואל יהיה מקום לעוקתם עדי עד ישקיף הי ויראה בצרת עמו ויגאלנו ברחמי שנית לעיני כל חי בביתא גואל צדק בב"א מתורתו של רבינו: ואנשי סדם רעים וחטאים לה' מאוד (פרשת לך לך י"ג י"ג) סדם נוטרקין סעודת דוד מלכא, רעים: מלשון ריעות, חטאים: מלשון חוטא לומר הבית. רצה לומר: אותם האנשים שאוכלים סעודת מלוה מלכה בחבורה ובריעות, אנשי סדם רעים, הם מטהרים את עצמן לה' מאוד, וחטאים לה' מאד.

סגולה לעשירות: מיעוט הדיבור מסוגל לעשירות, ואמר שזה פירוש לשון הגמרא (מסכת מנחות פ"ו) וסימנך עשרים מקמצין, היינו בדיבור. (ארו בלבנון) סגולה ליראת שמים: בחור אחד החל רוח זרה לפעמו ונטה ללכת אחר המתחדשים. אמר לו רבינו: יש לי סגולה עבורך: תאמר בכל יום דף בספר הקדוש נועם אלימלך, בין אם תבין ובין אם לא תבין, וזה יהא לך לתרופה מועילה, כי בספר נועם אלימלך גם היפוך הדפים בלבד מסוגל ליראת שמים. וכיום הוא יהודי חרד ובניו יריאים וחסידיים. (דברי חנה)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת פעסיל ע"ה בת הרה"ק ר' משה האלבערשטאם מבארדיוב זי"ע בן הרה"ק ר' ברוך מארליץ זי"ע בן הרה"ק ר' חיים מצאנו בעל דברי חיים זי"ע גדל ונתחנך על ברכיו זקנו הגדול משינאווא זי"ע ואחר הסתלקותו הסתופף בצל דודו הרה"ק מצישענוב זי"ע וכמו כן מתאבק בעפר צדיקי דורו, ומהם אצל דודו הרה"ק ר' אברהם שלום האלבערשטאם בעל דברי שלום מסטראפקוב זי"ע. עם הסתלקות דודו הרה"ק מצישענוב זי"ע ביום כ"ט טבת בשנת תרע"ד נמנו וגמרו חסידים ואנשי מעלה ישישים מופלגים אשר עוד הסתופפו בצל צדיקי הדור מקודם, לשימו אלוף לראשם, בעת שהיה רבינו עודנו אברך צעיר לימים.

סיפר רבינו ששמע מזקיני הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע שאמר בשם הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע, שכשרואה אדם צדיק בחלום ידע שזה חלום אמת, משום שכל הקליפות יכולות להתלבש בכל מיני צורות, אולם בצורתו של הצדיק אין ביכולת הקליפה להתלבש כלל וכלל. ואמר רבינו על עצמו, שרואה זאת בחוש שכשיש לו יום מיוחד שיש לו הרפור תשובה מיוחד רואה הוא את צורת זקנו הרה"ק משינאווא בחלום הלילה.

כה"נ"ל היה רבינו נוסע על שבתות לדודו הרה"ק מסטראפקוב זי"ע, וכאשר זדגתו הרבנית ע"ה לא היתה בקו הבריאות, נסע רבינו במיוחד לסטראפקוב לבזכרה שיעתיר בעד רפואתה.

ופעם נסע רבינו לדודו הרה"ק מסטראפקוב זי"ע לשבת קודש פרשת אמור: אמר לו הרה"ק מסטראפקוב זי"ע: בטח באת אודות "אגודה" ומורינא, (כי רבינו היה מראשי החלומים נגד האגודה, וגם היה אז נידון אודות המורינא שרב אחד נתן עליו הכסף, ורבינו צעק מה שמעורב בו שומן טריפה) ענה רבינו: לא, אלא באתי לדודי לשבת. בעת השלחון הטהור פנה הרה"ק מסטראפקוב זי"ע אל רבינו ואמר לו: שמע תורה ממני, הקב"ה אמר למשה רבינו: אָמַר אֱלֹהִים בְּנֵי אֱהָרֹן וְאֶמְרָת אֲלֵהֶם, (פרשת אמור כ"א) ואמרו חז"ל: להזהיר הגדולים על הקטנים. (מסכת יבמות ק"י) ומרמז בערבנים הגדולים ואמרו הרבנים הקטנים שידעו בעצמם שהם רק "בני אהרן" בנים של צדיקים. (יפה שיתחן)

דרכו של רבינו היה שתמיד מדבר לחסידיו את שהיה נחוץ לכל אחד ואחד, ובמה שהיו החסידים משוחחים ביניהם היה הוא מזכיר את הדברים בשלחנו הטהור והיה מדבר אליהם ומוכיחם מענין זה שדיברו עליו. פעם אחת אמר רבינו שכיום אינו נבמצא צדיק שהיה לו רוח הקודש, התפלאו חסידיו ואמרו לו: הרי כמה וכמה פעמים ראינו רוח הקודש בתורתו של רבינו כשהוא מזכיר את מה שדיברנו בינינו לבין עצמינו כששום בריה לא שמע את הדברים זולתינו, ולרבינו גלויים הם וידועים: ענה להם רבינו: שזה אינו נקרא רוח הקודש, אלא שזה הוא כח מיוחד בדיבור הפה שנותנים סם מהשמים

סיפר עוד קודם לידת רבינו בישר הרה"ק ר' יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע לבתו כי היא עתידה להביא לעולם בן צדיק. וכן היה כי היה צדיק וקדוש. בהיותו כבן שלש ראה בראש השנה שזקנו הרה"ק משינאווא זי"ע לובש קיטעל לתקיעת שופר, הלך רבינו ואמר לאמו: סבא הולך לאכול כרפס. (הפיר את הקיטעל מליל הסדר) כשנמסרו הדברים להרה"ק משינאווא אמר: שכיוון לאמת שסוד תקיעת שופר ואכילת כרפס אחד הוא, ואף על פי שהילד לא התכוון לכך, בכל זאת יש לראות בכך שיהיה אדם גדול. פעם אחת כשחלה הרה"ק משינאווא, קרא לנכדו רבינו ופתח לפניו את סידור האר"י ב"יהי רצון" הספח לברכת רפאנו ואמר לו: התפלל עבורי. חסידים ראו את הכתרתו לאדמו"ר ומאו רבים בקשו את ברכתו.

פעם שאל חכם אחד את רבינו בילדותו, מדוע אין נקודות בספר תורה, השיב לו הילד בחכמה, כדי שיוכלו לדרוש את הפסוקים בנקודות אחרות המסורים לנו. משאמרו תשובתו זה לזקיני הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע נענה ואמר, שגם הרה"ק רבי ברוך ממעיבו זי"ע נשאל כך בילדותו, וגם הוא ענה כדברי נכדי רבי חנה, וכששמע זקיני מרן ה'בעל שם טוב' ה'ק' זי"ע את תשובתו אמר: שמע מינה שהוא עתיד להיות אדם גדול (דברי חנה ח"ב) היה ידוע במיוחד בענין גמילת חסדים וצדקה שכבר מילדותו היה עוסק בזה. ועבודתו היה באש שלהבת ולא נשא פני איש ביראתו וצדקותו, ולחם בלא פשרות על כל מיני התחדשות ומפלגות. וכל גדולי דורו העריצו. וסיפר הרה"ק ר' ישכר דוב רוקח מבעלזא זי"ע העריץ מאוד את רבינו, וסיפר שפעם בא אמו הרבנית מפריסטיק ע"ה לבעלזא והביעה רצונה לראות פני הרה"ק מבעלזא, כששמע זאת הרה"ק מבעלזא זי"ע אמר: היא אימא של הבן שיראת שמים שלו מפורסם בעולם.

עוד בגיל צעיר לימים נתקבל לאב"ד קאלשיץ שעל שמה הוא נקרא, ובימי המלחמה היה דר שבע שנים בק"י קאשוי, ופעם בתקופת המלחמה נזדמן לרבינו לשבות בצל הקודש של הרה"ק ר' ישעי'לע מקערעסטיר זי"ע ובעת עריכת השולחן למד הרבי ר' ישעי'לע בספר נועם אלימלך, ונתפעל רבינו מאוד מזה ואמר: איך האב נאך קיינמאל נייט פארשטאנען דעם שטיקעל נועם אלימלך אזוי ווי איך האב עס דא פארשטאנען! (מופת הדור) ואחר כך בשנת תרפ"ג שב רבינו לגליצא וקבע מושבו בק"י רישא, ויכס שם ישיבה בשם זרע קודש. וסיפר שהמנקה בעיר קאשוי היה תלמיד חכם אבל קפדן והיה רגיל לכעוס, פעם אמר רבינו בצחות ובעימות: למה תעשה כזאת. הלא איתא בספרים שעל ידי כעס אין זוכים לגילוי אליהו ארבעים יום, ואף על פי שבלאו הכי אין לנו גילוי אליהו, הלא אנוסים אנו, אבל על כל פנים אין לגרום זאת בידיים.

הל' לא דצדיקיא

היום פרייטאג ג' דחול המועד י"ט תשרי חל' היארצייט של הגה"ק

הגר"א מזוילנא

רבי אליהו ב"ר שלמה זלמן זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים י"ט תשרי תקנ"ח זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הגה"ק רבי אליהו הנקרא הגר"א מוילנא זי"ע נולד ט"ו ניסן בענת ת"ק ר' אמר זלמן זי"ע ע"ה תתן הגה"ק ר' פתחיה זי"ע בן הגה"ק ר' משה רבקה על באר הגולה זי"ע

הגר"א זי"ע) וגם בנו הגה"ק ר' אברהם זי"ע וחתנו הגה"ק ר' משה מפניסק זי"ע וד' אחיו של הגר"א, הם הגה"ק ר' ישכר דובער בעל צוף דבש זי"ע ואחיו הגה"ק ר' אברהם החסיד בעל מעלות התורה זי"ע ואחיו הגה"ק ר' מאיר זי"ע והגה"ק ר' משה זי"ע כולם היו מתלמידי, בשנת תקנ"ח נחלה רבינו וכשהרגיש שקרוב עתו אחז בציציותיו וככה חבל להניח עולם זו, שכמעט פרוטות יכול לקנות ציצית, מצוה גדולה שקולה כנגד כל המצוות, ובעולם הנשמות אי אפשר לעשות כבר מצות, וביום ג' דחור"מ סוכות י"ט לחדש תשרי נסתלק לגנזי מרומים.

עם הגה"ק ר' יעקב עמדין זי"ע, והגר"א כתב לו ביום ה' סיון תקט"ו לזכותו. היה נחבא אל הכלים ולא רצה בשום אופן לקבל על עצמו רבנות, והיה למד כל כך בהתמדה עד שכל מכירו תמחו עליו איך אפשר לעשות הדבר כל כך בחשקות, ולא דיבר עם בני אדם בלמוד, ולא שח מעולם שיחה בטילה. ולא הלך ד' אמות בלא תפילין ובלי תורה, בפה אחד העידו עליו גדולי דורו שהוא רבן של כל בני הגולה, בזמנו וכל רז לא אניס ליה, וכבר כתב בעליות אליהו: שבסוף ימיו למד כל ש"ס פוסקים וכל חכמות מחומש, והגה"ק בעל מהר"ל מפלאצק זי"ע בשו"ת משיבת נפש, כתב כי מימות הקדמונים לא קם כהגר"א, להיות כל התורה כולה נגלה ונסתר כשולחן ערוך לפניו.

רבינו היה הגאון בה"א הידיעה גאון הגאונים בנגלה ובנסתר, למד ולימד יומם ולילה, והיה בקי בכל מיני חכמות. לא ישן רק ב' שעות במעת לעת, ופרנסתו היה בדוחק ובצער גדול. כבן ז' כבר דרש בבית הכנסת הגדולה בוויילנא, כשהיה בן ח' למד אצל הגה"ק ר' משה מרגליות בעל פני משה זי"ע, כשהיה בן ט' ידע כל תנ"ך וש"ס בעל פה, לבן ט"ז ידע הד' טורים וד' חלקי שלחן ערוך וכל הראשונים, והתבודד עצמו מבני אדם ולמד בהתמדה רבה, ונפתחו לו כל מעיני החכמה ומשנתו היתה ערוכה לו כספר פתוח, כבן כ' קיבל על עצמו גלות עד בן כבן כ"ה, ואז חזר לוויילנא. וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך

מתורתו של רבינו
איש אמן ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם. (פרשת קדושים י"ט ג) במדרש: מכאן לאמירה לעבו"ם שבות (שאין לבקש מנוי שיעשה עבורו מלאכה) וצריך להבין כיצד לומדים מכאן איסור אמירה לעבו"ם. ויש לבאר, דהנה הקב"ה ברא את העולם בדיבור, כמו שאמרו חז"ל: בעשרה מאמרות נברא העולם (מסכת אבות ח' א) אם כן גם שבתתו היה שבתה מדיבור, והנה כאן נאמר "שבתותי" פירוש השבתה שלי, מכאן לומדים שהשבתה צריכה להיות מדיבור ולא לומר לעבו"ם.

התורה היא נגלה ונסתר כשולחן ערוך לפניו. בספרא דגניעותא כתב הגה"ק ר' שאול קצינעלענבויען בעל מגן שאול זי"ע בהסכמה: הגר"א היה מחציו ולמטה איש, ומחציה ולמעלה אלקים. ותלמידו המובהק הגה"ק ר' חיים מוולאזין זי"ע כתב: ליגיעת רבינו הגדול הגר"א לא זכיתי. כי לא יושג ולא ישוער ולא יאומן גדלות רבינו הגדול.

(כי תבא כ"ח י) מה פירושה של ברכה זו? אומרת על כך הגמרא (מסכת ברכות ה) תנאי, רבי אליעזר אומר אלו תפילין שבראש מסופר שבאחד הימים, כאשר רבינו היה שרוי בעיצומה של הגלות שערך, התנפלו שודדים על בעל הבית שבו התארח. הוא שמע צעקות נוראות ומיהר לצאת מחדרו, לברר את פשרן. כשראו השודדים את התפילין, תיכף ומיד נניחו לבעל הבית וברחו בבהלה מרוב פחד. לאחר שנגע, שאל בעל הבית את רבינו: מה הוא הדבר שעשית? איך גרמת להם שיברחו מרוב פחד?. האכסנאי ההוא עדיין לא ידע עם מי יש לו עסק, לא הבין שמדובר ברבן של כל בני הגולה, וחשב שהוא סתם אורח, ולכן הקשה: "איך זה יכול להיות?!" אמר לו הגאון: "הרי זה מפורש בכתוב 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'... עכשיו בעל הבית בכלל לא הבין, והוא חזר והקשה: 'אם כן למה מהתפילין שלי הם לא נבהלו? מה יש בתפילין שלך שהבריח אותם? השיב לו רבינו: "רבי אליעזר הגדול לא אמר: אלו תפילין שלע האיש, אלא: אלו תפילין שבראש. הם לא התיראו מהתפילין שלע ראשי, אלו אינן שונות משלך, הם נבהלו ונרעשו מהתפילין שבתוך הראש שלי, תפילין שבראש צריכים להיות כמו שאומרים בלשם יחוד שלפני הנחת תפילין: 'ועל הראש נגד המח, שהנשמה שבמח עם שאר חושי וכוחות, כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך'."

לסוף ימיו רצה ליסע לארץ ישראל, אבל חזר מאמצע הדרך, ואמר כי מן השמים הורוהו שלא ליסע. רבינו אמר פעם אחת לתלמידיו, שנכון מאוד לאדם להיות בקי לפחות במסכת אחת בעל פה, למען שלא יתבטל מתלמוד תורה אפילו בדרך, ואחד מן התלמידים שמע כן התחיל לחזור על מסכת סוכה הרבה פעמים כדי שידע אותה היטב להגיד בעל פה. בחול המועד סוכות ישב רבינו במסיבת תלמידי חכמים הרבה שבאו לקבל פניו, אמר התלמיד הזה לפני רבו שכבר הוא יודע היטב מסכת סוכה להגיד אותה כולה בעל פה כמו שאמר להם, אז שאל אותו רבינו אם חפץ שישאל אותו רק דבר אחד, והשיב כן, שאל אותו רבינו: כמה פעמים פליגי ר' מאיר ור' יהודה, ו' עקיבא ור' טרפון, רבה ור"י, אבוי ורבא, ר"פ ורב הונא בר"י, וכן שאר התנאים והאמוראים, ולא ידע להשיב על זה. אחר כך התחיל רבינו בעצמו למנות לפניו כסדר החלוקות בין התנאים והאמוראים, וכמה פעמים הלכה כזה או כזה, וכמה סוגיות ושיטות יש וכמה דינים מזה וכמה וירושלמי, וחשב להם דיש סוכות פסולות בהלכה כמנין סכ"ה חסירה בלי וא"י, וסוכות הכשירות במס' ותוספתא וירושלמי הוא כמנין סוכ"ה מלא בוא"י, וסיים באופן כזה דרשתי מכם שתדעו כל המסכת והענינים על בוריה. (פאת השלחן)

חברו פרים יקרים על כל מקצועות התורה, ביאורו הגר"א על כל ד' חלקי שו"ע, אדרת אליהו על התורה, וביאורים על תנ"ך תחת שמות שונים, ברק השחר על שמות נרדפים, צורת הארץ ותבנית הבית על גבולת ארץ ישראל ותבנית בית המקדש, שנות אליהו על משניות סדר זרעים ומועד, אליהו רבה על סדר טהרות, ביאורים והגהות על מסכתות קטנות וספרא ומכילתא ותוספתא, ביאור והגהות על כל התלמוד בבלי וירושלמי, על סדר עולם רבא וזוטא, ביאור אגדות על חכמת הקבלה, ועל ספר היצירה, ועל זוה"ק, על תיקוני זוהר, ספר משנת תורה על מאמרי חכמינו ז"ל, ועוד הרבה חיבורים על כל המקצועות, ולספריו אין קץ, וכשהיה בן ל"ה בשנת תקט"ו כבר היה מפורסם לגאון אמיתי וחסיד וקדוש, וחשבונו כיחיד בדורו שאפילו גדולי ישראל שבמנו פנו אליו בכל ספיקותיהם, ואף הגה"ק ר' יונתן אייבשיץ בעל הפלתי זי"ע פנה אליו במשפט

ותיראים. חיברו פרים יקרים על כל מקצועות התורה, ביאורו הגר"א על כל ד' חלקי שו"ע, אדרת אליהו על התורה, וביאורים על תנ"ך תחת שמות שונים, ברק השחר על שמות נרדפים, צורת הארץ ותבנית הבית על גבולת ארץ ישראל ותבנית בית המקדש, שנות אליהו על משניות סדר זרעים ומועד, אליהו רבה על סדר טהרות, ביאורים והגהות על מסכתות קטנות וספרא ומכילתא ותוספתא, ביאור והגהות על כל התלמוד בבלי וירושלמי, על סדר עולם רבא וזוטא, ביאור אגדות על חכמת הקבלה, ועל ספר היצירה, ועל זוה"ק, על תיקוני זוהר, ספר משנת תורה על מאמרי חכמינו ז"ל, ועוד הרבה חיבורים על כל המקצועות, ולספריו אין קץ, וכשהיה בן ל"ה בשנת תקט"ו כבר היה מפורסם לגאון אמיתי וחסיד וקדוש, וחשבונו כיחיד בדורו שאפילו גדולי ישראל שבמנו פנו אליו בכל ספיקותיהם, ואף הגה"ק ר' יונתן אייבשיץ בעל הפלתי זי"ע פנה אליו במשפט